

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Egész évre 12 korona, félévre 6 korona. Negyed
évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér.
Hirdetéseket a legutányosabb árban közlön

A tisztviselők.

Pancsova képviselőtestületét dicsérettel emlegették most az újságok, azért, mert nobiles határozatot hozott tisztviselői érdekében.

A háborus éveket duplán fogja nekik beszámítani a nyugdíjba, ha a kormány megengedi egészen bizonyos, hogy meg fogja engedni, sőt azt hisszük, hogy Pancsova példáját az ország követni fogja, maga az állam is és az összes bankok, vállalatok és magánhivatalok.

A gondolat kézenfekvő, legfőképpen azon csodálkozik az ember, hogy csak most hozták forgalomba.

Az itthon való háborúnak a tisztviselő, elsősorban a köztisztviselő a hőse, az áldozata, a rok kanta, akinek fegyvertelenül kellett állni a legkomiszabb offenzívák kereszttüzében. A termelőt, aki husz fillérével adta neki a tojást hatvanával a vízestet, az iparosét, aki egy koronát kért azért, hogy egy gombos gyermekcipő hat gombját beljebb rakja s a társadalmi jótékonyágát, mely szintén a tisztviselőre vetette magát, mert a tanyai jó módot nem érte el, a városi gazdagot nem érte fel. Ha van igazság abban a közmondással vált elvben, hogy a háborus éveket duplán kell számítani, akkor ennek az igazságnak a követeléséhez a legtöbb jussuk a tisztviselőknak van.

Nem is szólva a pancsovai határozat legfőbb indokáról, arról, hogy a tisztviselő dupla munkát végeztek a háboruban, sőt némelyik két-három hadbavonult kollégája helyett is dolgozott.

Ezt az indokot külön választjuk a többitől, mert ebből egy nagyon fontos konzekvenciát akarunk levonni.

A háborus évek kettős nyugdíjazmítása is szép dolog, de esetleg sokára lesz esedékessé. Elni addig is kell, ez már a háboru előtt is nagy probléma volt s utána se lesz kisebb.

A háboru véget fog érni, de a tisztviselő élet-halál harca nem. Akik ellen eddig védekeznie kellett, azok ellenségei maradnak a háboru után is, sőt közéjük áll maga az állam is, mely a kis jövedelmek hadiadójával máshová kancsalíthat ugyan, de mégis csak a tisztviselőre emeli a taglót.

Mert a szatócs is eltághadhatja mennyi a jövedelme, meg a szabó is, meg a paprikaköfő is, meg a nagybirtokos, de a tisztviselő nem bujkálhat. Eszébe se jut, mire már meg is harmadolják a fizetését.

A tisztviselőt tehát meg kell erősíteni és az állásán ugy kiépíteni, hogy a drágaság schrapnelljei szét ne robbantsák.

A pótlékos rendszer csak annyit ér, mint a vakondokturás az ágyugolyó ellen.

Mikor a vihar ereje megkét-százszorozódik, akkor husz harminc százalékos pelyhébe nem lehet megfogódnani. Nem toldozás-foltozás kell, hanem olyan fizetés, amelyből legalább olyan tisztességesen megélhessen a tisztviselő, mint a háboru előtt husz-harminc esztendővel.

Ez nem valami vakmerő kívánság, mégis azt fogják rá mondani, hogy ennyi pénz a világon nincs.

Nem a tisztviselő fizetésével, hanem a tisztviselő számával kell takarékoskodni? Tessék tisztelben tartani már alkalmazásban levők érdekét, nem kell új alkalmazottakat fölvenni munka szaporodásának arányában, hanem a meglévő munka erejét kell jobb fizetés ellenében teljesebben kihasználni.

A háboru megmutatta, hogy ez lehetséges s a háboru tanuságát föl kell használni a békének.

A főispán Sztropkón.

Az elpusztult sárosi résznek restaurátora, Szinyei-Merse István, május 25 én látogatta meg Sztropkót és Hocsát, Felső-Zemplén e két földült községét.

Az újjászülés reményét hozta magával a sokat szenvedett községeknek a főispán. Itt, ahonnan úgyszólván átnézünk Sárosba, ismerjük már az ő sárosi agilitását s most, hogy személyesen meggyőződött a mi bajainkról is és kezébe vette sorsunkat, tudjuk, hogy jó kezébe van az letéve.

Szinyei-Merse István a szívnek az embere. Ott pedig, ahol tömegnyomort kell enyhíteni, szükség van a szívre.

Kedőlyesen elbeszélgetve, mondott egyet-mást háboru emlékeiről is.

Egy jelenetet — ugymond — soha életemben nem fogok elfelejteni. 1914. nov. 29-én autómmal Felső vizközről, Eperjesnek tartottam. Az egész utvonalon menekülő csoportjai. Az egyik kis csoporton megakadt a

szemem. Egy paraszt családot láttam és egy tehénkét a családtól közrefogva. A fogvacogató hidegben a familia minden tagja csaknem pőrére volt vetkőztetve s szegényes ruháikat a tehénkére teregették, hogy meg ne fázson, el ne pusztuljon utolsó vagyonyukjuk s most már életfentartójus.

Eddig beszélt a főispán. Amit most én hozzáteszek, azt már másoktól tudom.

Autójára szedte a család gyermek-tagjait, jó meleg pokrócat a didergő öregeknek adta, azoufelül 500 koronát is és a tehénkét Eperjesre hajtatta.

Mert ilyen a szive a mostani zempléni főispánnak. És ha neki egész életében felejthetetlen emléke marad a nyomornak ez a képe, amelyet akkor látott, mi meg nem tudjuk majd elfelejteni azt a módot, amellyel ő a nyomort orvosolta.

Sztropkó, 1916. május 25.

Ifj. Inczinger Ferenc.

Háborus iskolai évről.

Az iskolákban végéhez közeledik a második háborus tanév, mely a normális idők tanévénel jelentősen rövidebb lett.

A vizsgák elé nem minden aggodalom nélkül tekintenek a szűzök, hogy vajjon nem-e tanulóifjúság fogja megsínyleni a tanulási idő megrövidítését.

A tanév megrövidítésében ma semmi kifogásolni valót nem szabad keresnünk. Akalmazkodni kell minden intézménynek a háboru által parancsolt szűséshez. A megosorult muikaerő pótlásában tanulóifjúságra méltó feladat vár, mely semmivel sem áll mögötte annak, amelyet az iskolában végez, sőt csak előnyére válhat, ha a mindennapi élethez való alkalmazkodásban is némi gyakorlatra tesz szert.

A tanév eredményét s a hozzá fűződő követelményeket semmiképen nem szabad a normális idők mértékével mérni s nagy hiba volna, ha az összehasonlításokból a tanulóifjúságra hátrányos következtetések származnának.

Nem vagyunk elfogultak semmi irányban, tehát egész tárgyilagosan állapíthatjuk meg mindazt, ami ma megállapítható.

A tanév két hónappal rövidült meg a kezdés és bevégezésnél. A tanári karban bealott nagy hiányokat a tanintézetek csakis a legnagyobb erőfeszítéssel voltak képesek ideiglenes tanerőkkel és helyettesítésekkel pótolni. Ezekhez hozzájárult a háboru igazgalmat figyelmet szétforgácsoló hatása, mely egyaránt káros volt ugy

a tanerők, mint tanulóifjúságra néve. Lehet-e várni és kívánni ilyen körülmények között ugyanazt az eredményt arra a tananyagra néve, mely mindezen hátrányos körülmények mellett semmi megrövidítésen nem ment át.

Nehéz helyzetben vannak ma a tanintézetek vezetői és tanerői is, amikor az iskolai év eredményével kell számot vetniük. Ha valamikor, ma a legnagyobb bölcseségre van szükségük, hogy itéletük a tényeknek megfelelő és igazságos legyen.

Az iskolai év vége a legtöbb családra néve több-kevesebb keserűséget jelent és ugy tetszik, hogy hova-tovább növeli azt az amugy is ijesztő távolságot, mely a család és az iskola között sajnálatosan fenáll. Hogy miért van ez így, arról sokat lehetne beszélni, de nem alkalmas erre a mai idő. A háborus terhekkel agyonagyargatott családok ismét ehhez a keserű évfordulóhoz jutottak el s várják, vajjon a tanév háborus változásainak összes hátrányait nekik kell-e viselniük.

Mozgalom a haditermény ellen.

Katonai fogyelem alatt működő szervezet vegye kezébe a lisztforgalom lebonyolítását.

A Haditermény r.-t. kéri a kereskedelmi miniszteriumtól koncessziójának meghosszabbítását. Ez adott aktualitást egy akciónak, amely a sok panasszal illetett Haditermény ellen irányul. Erőteljes szavakkal foglalja össze ezeket a panaszokat, amely főterjesztéssel fordul ebben az ügyben a kormányhoz.

A felterjesztés azt javasolja, hogy az ország összes gabonatermése vételessé kizárólagos állami tulajdonba, amiothogy a monopólium elve ezt másképp nem is engedheti. A most működő Haditermény r.-t. bármily ellenőrzés mellett is működik, már szervezeténél fogva haszonra és nyereségre alapult vállalat, amely saját érdekeit vódi a konkurencia ellen és pedig igen hatalmas eszközökkel: a monopólium jogaival.

A Haditermény r.-t. már alakulatában sem elégti ki a hozzá fűződő igényeket; ezt olyan szerv teljesítheti, amely állami szervezet alakja katonai fegyelem alatt működik, mert csak így állhat kívül mindenféle versenyen, így működhetik teljes részhajlatlanul mindenkit kielőgítő módon és így tarthatja távol magától a vadszerű feltéveket és investívákat, amelyek egy részvény-társasággal szemben jelentkezhetnek.

Hogy ez nem üres állítás, hanem tapasztalati tény, azt a felterjesztés sok konkrét adattal igyekszik megvilágítani. Így például: felelmi, hogy Kolozsvár és több erdélyi város állandóan liszthiányban szenvedett. Az előző időkben kapott hatósági lisztből, ha valaki megtakarított néhány kilónyit, azt tőle rekvirálták, de új járandóságról gondoskodás nem történt, pedig a városi hatóság még idejekorán biztosított a lakosság részére megfelelő lisztkészletet, de ebből hetenkint alig tud nagy erőfeszítés mellett egy-két waggon lisztet kapni, holott csak Kolozsvárnak napi lisztüksége egy waggon. A Haditermény r.-t. mai szervezetében és ügykezelésével nem képes az egész országot a szükséglettel idejében ellátni, mert olyan részletmunkákat végez, amelyek csak decentralizálva végezhetők. Ma a legsürgősebb esetben is egy határozott rendelkezéshez legalább is 7-8 napra van szüksége a központi irodának, amíg összes hivatalos retor-táin át az intézkedés napvilágot lát, amde egy-egy városnak liszttel való ellátása, a lakosság élelmisése ily hosszú határidőket nem tűr el.

A felterjesztés szerint állami szerv gyanánt Országos Haditermény hivatal volna szervezendő, katonai pontossággal vezetve, amely elintézne a készletek összeírását, nyilvántartását, az egyes vidékek szükségletének megállapítását, míg a szétosztást, a helyi ellátásnak mi módon és mely időben való teljesítését decentralizálni kellene és pedig az egyes törvényhatóságokra, megfelelő központi ellenőrzés mellett, mert a helyi hatóság lehet csak abban a helyzetben, hogy saját szükségletét ismerje, megállapítsa és a központtól átutalt készletet oda és akkor juttassa el, ahogy ezt a szükség előírja. Ily módon jelentékenyen csökkenthető volna az az elviselhetetlen drágaság is, amely ország-szerte a népességre nehezedik.

A drágasággal szoros összefüggésben a felterjesztés felveti azt az ország-szerte megnyilvánult óhaját, hogy a kormány az élő husállatok árának súly szerint való maximálását, mielőbb rendelkezze el, amely áraknak adás-vételnél való túllépése esetén megfelelő büntetést, általánosságban pedig a kényszerrekvirálást vonná maga után. A marha- és disznó husnak maximálása mindaddig végrehajthatatlan intézkedés marad, melyet lépten-nyomon kijátszanak, míg az élőszűl szerinti ár-meghatározás lép életbe.

HIREK.

— Az élősertés árának maximálása. Vasárnap több magyar és osztrák élelmiszeri vállalat küldöttei, valamint a magyar és osztrák miniszterek értekezletet tartottak az élősertés és zsirnemű árának megállapítása végett. Az értekezlet elhatározta, hogy maximálják az élősertés árát olyképen, hogy az alacsonyabb lesz, mint a közforgalomban jelenleg érvényes árak. Természetesen, ha az élősertés árát maximálják, ezzel összehangzásba kell majd hozni a sertés- és sertészsír és szalonna árát is.

— Egyleti közgyűlés. A helybéli Chebra-Kadisa isr. Szentegylet évi közgyűlést f. hó 15 én d. u. 3 órakor tartja. Aki az egyletbe új tagokként belépni kívánna, a közgyűlésig jelentkezhetnek az előkésznél.

— Nem kell a harctérre pénzt küldeni. A „Külügy-Hadügy” írja: Egyik ezredünk parancsnoksága értesítette az itthoniakat, hogy a harctérre pénzt küldeni teljesen fölösleges. Igen gyakori ugyanis a legénység körében a tiltott szerencsejáték, ami arra magyarázható, hogy a polgári életből odakerült notórius kártyások ott is folytatják üzelmüket. Ezek zsebének teljőmése miatt a harctérre pénzt küldeni nemcsak fölösleges, hanem káros is.

— Dr. Brody Kálmánról zongoratanító június 4-én d. u. 4 órakor a vármegye-haza termében zongoravizsgát tart. Belső díj 1 kor. 20 f. A jóvedelem egy része az elesetti hősök árva javára fordítatik.

— Maximálják a szoknyák hosszát. Ma egy szent gondolkozó ujhelyi polgar azzal a tervvel fordult hozzánk, hogy tegyünk ajánlatot az úgynevezett inetéseknek, hozzába a szoknyák hosszának maximálását. A női szoknyák oly ijesztő mértékben rövidünek, hogy azok már a szép bokaokról szóló legendákat egyszerűen fölöslegessé teszik. A női labak a legteljesebb kritikanak vannak kitéve s jaj annak, akinek nincs mit mutatni. — Mindezt esetben — szói — az apprehenzió — az izies utanya konstataható. Szükségszerű tehát szem előtt tartani a konzervatívok azon elvét: többet sejteti, kevesebbet mutatni és semmit sem sejteti, nem sokat ér. Főnt a zozet közlő levelirők hosszasan mutat ra, közgazdasági és morális kárait a rövidre szabott szoknyáknak s mindenképp azt iparadik bizonyítani, hogy amint lehetséges volt kenyérgyegyet behozni, úgy be kell hozni a szövetyjegy t is és meghatározni, hogy kinek mekkora szövetyhez van joga, az illető a vásárolt szövetyt szonyának legyen köteles teljes mértékben felhasználni. A szoknyához maximálása így keresztülvihető lenne s bizonyonnyal megszűnnének a szoknya-hosszak most divatban levő minimális méretei. Ajánlattevő levélirőnk a korpa központhoz utasítottuk, mint amely a fejében levő ötleteket hasznosítja.

— Magánvizsgálatok a főgymnáziumban. A főgymn. igazgatósága közli, hogy a különbözeti vizsgálatok (a polgári iskolát végzettekkel) június hó 8-án d. e. 9 órakor lesznek, a magánvizsgálatok irásbeli része 9-én reggel 8 órakor, szóbeli 10-én (a vidékieknek) és 13-án a helybellekkel.

Magyar gyors- és gépiróó
azonnal belépésre ajánkozik.
Cim a kiadóhivatalban.

Félix-fürdő
Nagyvárad mellett.

Téli és nyári gyógyhely.
Csász, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen, legjobban javulva. — Új bérlet. — Új berendezéssel és villanyvilágítással.

Mai távirataink.

A miniszterelnökség sajtóosztályának hivatalos közlése.

Schio felé törnek előre csapataink.

Budapest, jun. 1.

Az osztrák-magyar vezérkar jelenti:

Orosz hadszíntér:

Volhíniában állásaink tegnap újra több órán át az orosz tüzéség tüze alatt álltak. Az éj folyamán többszörösen heves előtéri csatározás folyt. Az ellenség tevékenysége a beszarábiai harc vonalon is tart.

Olasz hadszíntér:

Az Asiatóól északra elterülő vidéken kelet felé előnyomuló csapataink elérték a Mandrielle-majorokat és átmentek a Monte Fiarától és a Monte Baldotól keletre fekvő uton. Arsierotól keletre meghódítottuk a Cavatól és Treschtól délre fekvő magaslatokat, 900 olaszt, közte 15 tisztet elfogtunk és 3 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Arsieronál csapataink a Posina déli partján megvetették lábukat és az olaszoknak egy erős ellentámadását verték vissza. Hasonlóképp megheiusultak az ellenségnek az országos lövészek Chiesánál (a Brand-völgyben) és a Passo Buoletól keletre levő állásai ellen irányított támadásai.

A támadás területén utólag még beszállított zsákmánnyal együtt a tegnapi jelentésben említett zsákmány 313 lövegre emelkedett. Az egyéb mindenféle fajtájú hadizsákmány még át sem tekinthető teljesen; eddig 148 gépfegyvert, 22 aknavetőt, 6 gépkocsit, 600 kerékpárt, igen nagymennyiségű lőszeret, e közt 2250 legnehezebb fajtájú bombát szállítottunk be.

Délkeleti hadszíntér:

Nincs nevezetesebb esemény.

HÖFER altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese.

Elsőrendű mayunga

RAFFIÁT

100 kg.-ként K. 670.—, kisebb 100 kg.-on aluli tételeket kg.-ként K. 7.— árban azonnal szállít a Zempléni Jakarekpenztár r. t. áruosztálya, Nagymihály, (Zemplén megye).